

Сезона 2017/2018

БЕОГРАДСКА ФИЛХАРМОНИЈА

Ваздух

Диригент: **Хауард Грифитс**

Солиста: **Јорум Сон**, клавир

Петак, 18. мај 2018. године
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

www.bgf.rs

Програм:

Антоњин Дворжак

Подневна вештица оп. 108

Трајање: око 14 мин.

Антоњин Дворжак

Концерт за клавир и оркестар у ге-молу оп. 33

Allegro agitato

Andante sostenuto

Allegro con fuoco

Трајање: око 38 мин.

Франц Шуберт

Симфонија бр. 3 у Де-дуру Д. 200

Adagio maestoso – Allegro con brio

Allegretto

Menuetto: Vivace

Presto vivace

Трајање: око 25 мин.

Концертмајстор: Тијана Милошевић

Након повратка у родну Чешку из Америке, **Антоњин Дворжак** (1841–1904) је, инспирисан збирком *Букет народних прича* (1853) значајног чешког писца бајки Карела Ербена, компоновао четири симфонијске поеме. Настале током 1896. године – када и Штраусова поема *Тако је говорио Заратустра* – ове „оркестарске баладе” имају веома необичне поетске предлошке. У **Подневној вештици** композитор је музиком представио застрашујућу сцену у шумској колиби кроз обликовање музичког материјала по узору на природне промене интонације и ритма приликом изговора чешког језика, као и пажљив одабир инструменталних темброва из различитих оркестарских група. Тиме је учинио кључне одељке Ербенове баладе препознатљивим, у истој мери у којој су обриси четвороделне структуре симфоније присутни у овом једноставачном делу.

После уводне идиличне атмосфере, непослушном детету (обоа) мајка (оркестар) прети причом о вештици која води са собом неваљалу децу; затим се вештица која жели да узме дете заиста појављује, што је симболизовано кроз изненадну промену темпа; у потоњем усковитланом алегру вештица јури мајку која у наручју очајнички држи дете. Након што сат откуца дванаест часова (звона), вештица одлази; отац се враћа кући и у завршном ламенту проналази мртво дете угушено у мајчином чврстом загрљају. Кроз трагични климакс дела одзвања финални подсмех вештице који указује на њен тријумф.

Компонован 1876. године, **Концерт за клавир и оркестар у ге-молу** представља најраније и уједно најмање познато концертантно дело у опусу **Антоњина Дворжака**. Свој једини концерт за овај инструмент Дворжак је написао за познатог чешког пијанисту Карела Славковског, који је премијерно извео дело 1878. године у Прагу. Већ је током процеса компоновања Дворжак схватао да не ради на делу у коме ће се солистичка деоница – у маниру листовске виртуозности – надметати са оркестром; напротив, он је писао симфонизирани тип концерта у коме клавир представља интегрални (премда често водећи) део оркестра. Изостанак очекиване романтичарске виртуозности многи аутори доводе у везу са чињеницом да Дворжак није био пијаниста и наводе као узрок непопуларности концерта међу извођачима. Насупрот томе, његов Концерт за виолончело у ха-молу (1894–1895) један је од најизвођенијих у литератури за овај инструмент.

Сваки од три става поседује симфонијску ширину и, осим што почива на том специфичном жанровском прожимању, истовремено и комуницира на занимљив начин са другим композиторовим делима – нежан *соло* хорне из другог става концерта као да наговештава Симфонију *Из новог света* (1893), док финале евоцира карактер *Словенских игара* (1878, 1886). Такође, у првом ставу се препознају сличности са Клавирским концертом бр. 1 у де-молу (1858) Јоханеса Брамса, који је у Дворжаковом Концерту за клавир уочио и ценио „фантазију обликовану са лакоћом”. Значајну ревизију клавирског парта концерта урадио је пијаниста Вилем Курц.

О раним симфонијама **Франца Шуберта** (1797–1828) Дворжак је у једном есеју објављеном 1894. године писао: „Што их дуже проучавам, све им се више дивим”. Првих шест Шубертових симфонија настајале су у периоду од 1813. до 1818. године и за време његовог кратког живота изведене су само на неформалним догађајима; **Трећа симфонија у Де-дуру** (1815), коју је написао са

осамнаест година, премијерно је јавно изведена тек 1881. године у Лондону. Као представник бечког романтизма прве половине деветнаестог века, Шуберт је своју (симфонијску) поетику засновао на искуствима Хајдна, Моцарта и раног Бетовена. То су елементи који провејавају и у класичном четвороставачном циклусу Треће симфоније, која са Првом дели исти тоналитет.

Симфонија почиње лаганим уводом, као и претходне две Шубертове симфоније, што одаје Хајднов утицај, а тематизам увода је у блиској вези са главним тематским материјалом алегра, односно, првог става. Будући да делом доминира ведро расположење, очекивани други спори став замењен је веселим и грациозним алегретом пуним хумора. У средишту енергичног менуета, који се приближава карактеру скерца, налази се *дует* обое и фагота у трију у стилу лендлера. Финални *перпетум мобиле* има ритам тарантеле и елементе Росинијеве буфо опере. Сви ставови овог Шубертовог симфонијског остварења, осим првог, упућују на композиторову инспирацију фоклором, тачније, сеоским плесом.

Марија Томић*

*У сезони 2017-18, Београдска филхармонија пружа прилику одабраним младим музиколозима да писањем програмских коментара обогате своју стручну праксу.